

פרקי מתודולוגיה גרשון ויילר

I. M. Bochenski: Die zeitgenössischen Denkmethoden. Francke. Bern 1954 (Dalp Taschenbücher).

ספרו החדש של בוכנסקי, שיצא לאור בהסכמת הר" שות הכנסיתית (של מסדר הדומיניקנים), הוא כהשלמה מתודולוגית לספרו ההיסטורי-התאורי של המחבר שראה אור בשנת 1951. אמנם מסתיג המחבר מן האחריות לדיברים כאלה, אך כותבו אלא לתת את המתודות העיקריות שבמחשבה הפילוסופית של זמננו. ואכן, התאפקות מוצהרת זו נשמרת כמעט בכל מהלך הדיון, ורק זעיר פה וזעיר שם תמצא סימני השקפתו של המחבר עצמו. מאידך יכולים אנו ללמוד על עמדתו מעצם מבנה הספר, כלומר מן הפרקים שבהם לנושא מחקר.

הספר מתחלק לחמישה פרקים, אשר הראשון בהם דן בבעיות טרמינולוגיות כלליות ובניתוח היחסים שבין מתודולוגיה, תורת ההגיון ומדע. הפרק השני, הקצר שבם, ענינו המתודה הפנומנולוגית אגב תיאור חטוף של עיקרי תורת הוסרל ויחסה לאכסיסטנציאליזם. הפרק השלישי עוסק במתודות הסמיוטיות, ובו אתה מוצא את כל פרשת השפה אך מבחינה צורנית גרידא (שפות ערר-כות), דיון בבעיות הקשורות בתחביר, ובדרגות סמנטיות. הפרק הרביעי מוקדש למתודה האכסיומטית, כלומר לעניני הלוגיקה המתמטית וההנחות לשיטה דדוקטיבית. הפרק החמישי נושא "המתודות הרידוקטיביות", כלומר כל הפרשה הקרויה בדרך כלל "מתודולוגיה של מדעים". כאן ימצא הקורא עיונים במהות מדעיה הטבע. בבעיות האינדוקציה וההסתברות, וגם פיסקה מענינת על "המתודות ההיסטוריות" בהשואה למתודה של מדעיה הטבע.

אין זו אלא רשימה יבשה וחטופה של הבעיות הנדונות ואין בה כדי לרמוז על יפי התיאור שבספרו של בוכנסקי. הספר — המצריך אמנם מידה של ידיעות קודמות בענינים העומדים לדיון — משמש מפה טובה למבקש דרכו במתודולוגיה של ימינו, (אך לא מורה-דרך לבעיות פילר-סיפיות הנובעות ממנה). אם יש מקום לקורת-רוח על שבוכנסקי נתן לנו מפה כזאת, הרי זו מהולה בצער על שנתן לנו מפה לקויה בחסר, שהרי זרמים חשובים ביותר במחשבת ימינו לא נדונו כלל, כגון הפוויטיביזם החדש והאסכולה האנליטית האנגלית. מתקבל הרושם שהמחבר, שיש לו חלק בשני העולמות של המטפיסיקה המסורתית והלוגיקה המודרנית, נמנע ביודעים מן ההתאודדות עם הבעיות הנובעות מפגישת שני העולמות. הוא רק מביע את צערו על שאין נציגי התורות המנוגדות נרעים יחד, אבל אין הוא עושה למען פגישה כזאת. אמנם פה ושם יש לפנינו הערות קצרות, שהן בבחינת "מידים", ואין בהן משום המורה לדיון השיטתי. כך, למשל, מעני

עיות הישות, בנייתוח הלשון וגם בתורת המדעים הרי דוקטיביים. אך אין המחבר מסביר את עמדתו ואינה מריאה כיצד תיתכן מתודה כזאת. ואף זו: הקורא מרגיש שאין מסקנה זו גובעת ישר מן הספר, שבו מתוארות המתודות השונות בבהירות רבה כל כך, עד שקשה להעלות על הדעת את אפשרותה של קפיצת-הדרך שבאיחודן.

ינת הערתו של המחבר, שהפוזיטיביזם החדש הרחיק לכת כאשר הכריז על המטפיסיקה שהיא חסרת-שחר, שכן ערבב כאן חוסר-שחר תתבירי בחוסר-שחר סמנטי. סתם ולא פירש. הערה זו נשארת תלויה באויר. הוא הדין בסיכומו של הספר. בוכנסקי מציג בשורות האחרונות מעין "איחוד השיטות" במתודה חדשה "שיסודה באנליזה פינאנולוגית". זו צריכה לעסוק בעת ובעונה אחת בבי

בשולי החוברת

מאמרו של פרופ' ביצ' דינור הוא בעקבות שיחה במלאת שלשים לפטירתו של אלברט איינשטיין.

סיפורו של מתי מגד נכתב בראשית 1953—היינו זמן רב לפני שהגיע לארץ הסרט היאפאני "ראשומון". צוֹה־דמיון שבטכניקה הוא איפוא מקרי לחלוטין, ואין צריך לומר שהתפיסה הטבועה ביסוד מבנהו של הסיפור אוניברסאלית היא ואינה "תוצרת יאפאן".

מאת המנהלה: אפשר לקבל את כרך י"א (חוב' 61—66) במשרד המנהלה בתל-אביב, רח' הרכבת 57, בכל יום בשעות 12—8 לפה"צ, תמורת דמי כריכה בסך 1.750 ל"י. המבקשים לקבלו בזואר יוסיפו גא דמי משלוח בסך 150 פרוטה. המעוניינים לקבל כרכים ולא שלחו לנו חוברות לכריכה יוסיפו גא על סכום זה סך—2 ל"י, המחיר הנקוב של החוברות.

את כרך י"ב (חוב' 67—78) אפשר לשלוח לנו לכריכה.

דמי חתימה: כל מגויינו החייבים עבור 1954 מתבקשים לפרוע את חובם. מכפרנו בבנק-הדואר 411.